2016D46615

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Financiën, heeft over de Beleidsdoorlichting artikel 5 begroting IX: Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekering (brief met twee bijlagen) (Kamerstuk 31 935, nr. 32) de navolgende vragen ter beantwoording aan de Minister van Financiën voorgelegd.

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De adjunct-griffier van de commissie,
Van Zuilen

Nr	Vraag
1.	Kan u een tabel geven met de omvang van de exportkredietverzekering (ekv) en de garanties in de periode 2010–2017, zowel in absolute omvang als in percentage van het bbp? Hoe verhoudt dit zich tot buurlanden?
2.	Kunt u aangeven hoe groot de uitbetalingen op de ekv waren voor de laatste jaren? Hoe groot was dit als percentage van de uitstaande verzekeringen? Wat waren de grootste uitbetalingen?
3.	Welke sector vraagt relatief vaak om uitbetalingen op de ekv en welke relatief weinig?
4.	Kunt u uitleggen hoe geborgd wordt dat ook kleinere ondernemingen gebruik kunnen maken van ekv? Kan u uitsplitsen naar omvang van het bedrijf hoe vaak er gebruikt gemaakt wordt van ekv?
5.	Hoe is de verdeling van garanties naar bedrijfsgrootte in het aantal toegekende ekv's? Hoe is de verdeling tussen kleine en grote partijen? Welk beleid is er om het MKB zoveel mogelijk van ekv's te voorzien?
6.	Is Atradius DSB altijd de eerste verstrekker van ekv's die «open for business» is voor nieuwe markten? Zo niet: welke verbeteringen zijn er nog te maken?
7.	Hoe gaat u de aanbevelingen uit de beleidsdoorlichting opvolgen?
8.	Kan u de wijze waarop u de aanbevelingen gaat opvolgen nader toelichten voor de volgende aanbevelingen: het verscherpen van de MVO-regels en de regels op het gebied van omkoping, de onderhandelingen in de International Working Group, het tot stand komen van minimumpremies voor schepen en de uitbreiding van de Club van Parijs?
9.	Heeft u een beeld van het aantal ekv-transacties dat via belastingparadijzen liep?
10.	Welke initiatieven lopen er om belastingontwijking bij ekv-transacties tegen te gaan?
11.	Waarom heeft u ervoor gekozen de beleidsdoorlichting door het ministerie zelf te laten uitvoeren en ook de stuurgroep grotendeel te laten bemensen door direct betrokkenen of belanghebbenden?
12.	Waarom hebben in de stuurgroep slechts twee personen zitting gehad die niet werkzaam zijn bij een ministerie?
13.	Is in het proces van de beleidsdoorlichting gesproken met externe betrokkenen naast de genoemde leden van de stuurgroep?
14.	Met welke onafhankelijke deskundigen is gesproken in het kader van deze beleidsevaluatie?
15.	Waarom zijn milieu en mensenrechtendeskundigen, vertegenwoordigers van lokale bevolkingsgroepen en ngo's niet geraadpleegd? Deelt u de mening dat zonder deze input een beleidsdoorlichting niet compleet is, en op welke wijze wilt u de mening en expertise van deze mensen nog meenemen?
16.	Is het voor u van belang dat ekv's van Atradius DSB niet bijdragen aan milieuvervuiling, mensenrechtenschendingen en dierenleed? Kunt u bevestigen dat dit lang nog niet altijd het geval is, en kunt u aangeven wat u gaat doen om dat in de toekomst te verbeteren?

Nr	Vraag
17.	Het Nederlandse National Contact Point (NCP) concludeert in haar Final Statement dat op 30 november 2016 naar buiten is gekomen, rondom de klacht met betrekking tot het Suape project (Brazilië), dat Atradius DSB direct verbonden is aan sociale- en milieuschade en schending van mensenrechten die wellicht zijn veroorzaakt door de Nederlandse baggeraar Van Oord en het havenbedrijf Suape bij de uitbreiding van die haven. Volgens het NCP heeft Atradius DSB onvoldoende moeite gedaan bij deze zakelijke relaties aan te dringen op het voorkomen en verzachten van negatieve effecten. Het NCP betwijfelt of Atradius DSB voldoende is nagegaan of lokale mensen zijn gehoord of dat sociale en milieu effecten per saldo niet negatief zijn. Both ENDS heeft tijdens de uitvoering van het project geregeld gewezen op de grote negatieve effecten van de baggerwerkzaamheden van Van Oord. Met die waarschuwingen heeft Atradius DSB zover bekend nooit iets gedaan. Hoe gaat u zorgen dat Atradius DSB gevolg zal geven aan de suggestie van het NCP om een lokale stakeholder dialoog tussen Van Oord, het havenbedrijf en de klagers te bevorderen en de resultaten daarvan in de gaten te houden? Deelt u de mening dat er vaart moet worden gemaakt met het transparanter maken van de ekv? Hoe gaat u er op toezien dat lokale belanghebbenden daadwerkelijk geconsulteerd worden in het beoordelingsproces van projectaanvragen van Atradius DSB?
18.	Bent u bekend met de recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie dat milieu-informatie die door bedrijven aan overheden ter beschikking wordt gesteld niet als bedrijfsgevoelige informatie geheim mag worden gehouden? Kunt u aangeven welke consequenties deze uitspraak heeft voor het beschikbaar stellen van milieu informatie over bij Atradius DSB voorliggende projectaanvragen en verstrekte polissen en hoe u ervoor gaat zorgen dat in de toekomst alle milieu-informatie van projecten waar Atradius DSB betrokken bij is actief wordt geopenbaard?
19.	Op welke wijze wilt u de transparantie van Atradius DSB verbeteren?
20.	Geeft de zakelijke relatie van de ekv met door corruptie getroffen bedrijven – bijvoorbeeld Petrobras en SBM Offshore – aanleiding de eigen due diligence praktijk aan te scherpen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke termijn en wijze wilt u dat doen?
21.	MVO-onderwerpen als dierenwelzijn, of het vermijden van belastingontwijking ontbreken in de beleidsdoorlichting. Waarom zijn deze er niet in opgenomen?
22.	Op welke sociale- en milieueisen toetst Nederland precies bovenop de internationale verplichtingen? Hoeveel aanvragen worden per jaar afgewezen vanwege deze strengere eisen en hoeveel van deze afwijzingen worden uiteindelijk toch nog op een andere manier gefinancierd?
23.	Kan u de maatregelen (nogmaals) toelichten welke zijn genomen in 2016, om de toetsing van milieu en sociale effecten te verbeteren? Waar wordt precies op getoetst? En hoe worden de mensenrechten meegenomen in deze toets? Hebben andere landen deze maatregelen ook genomen? En hoe wordt gemonitord of deze maatregelen (voldoende) effect hebben?
24.	Welke andere landen stellen sociale- en milieueisen bovenop de internationale verplichtingen? Welke landen stellen deze eisen juist niet?
25.	Hoe zet u zich ervoor in dat andere participanten gelijk beleid gaan hanteren en ook de sociale gevolgen en de gevolgen voor het milieu meenemen in het toekennen van een ekv? Welke andere landen voeren dit beleid al wel uit?

Nr	Vraag
26.	Kan u toelichten hoe u de gevolgen voor het milieu en de sociale gevolgen toetst? Hoe bepaalt u dat deze toets positief uitvalt? Welke criteria worden gehanteerd? En wat gebeurt er als de toets niet positief uitvalt?
27.	Waarom zijn de resultaten van de ekv niet terug te zien bij het Dutch Good Growth Fund (DGGF)?
28.	Waarom is bij het DGGF geen rekening gehouden met de zeer positieve effecten van de ekv?
29.	Op welke manier is er nog geen gelijk speelveld met andere landen met betrekking tot de ekv? Wat zijn de verschillen met andere landen? Met welke landen is er wel sprake van een gelijk speelveld?
30.	Hoe gaan de onderhandelingen met landen als China, Brazilië en India om mee te werken aan een gelijk speelveld? Wat zijn de verschillen met deze landen en Nederland?
31.	Welke problemen leveren de verschillen in het speelveld met andere landen op?
32.	Kunt u toelichten waarom ekv het beste overheidsinstrument is om een internationaal gelijk speelveld te creëren? Welke instrumenten zijn er nog meer en waarom zijn deze minder geschikt?
33.	De beleidsdoorlichting kan geen antwoord geven op de vraag hoeveel van de export er niet doorgegaan zou zijn zonder de ekv (additionaliteit) en dus ook niet hoe doeltreffend en doelmatig het instrument is. Op welke wijze en termijn bent u voornemens om het effect van dit overheidsinstrument wel in beeld te brengen? Bent u bereid hier voor aanvullend onafhankelijk onderzoek naar uit te laten voeren, bijvoorbeeld door de Algemene Rekenkamer? Zo nee, waarom niet?
34.	Welke landen bieden wel Commercial Interest Reference Rates (CIRR)-financieringsinstrumenten aan? Is het aantal landen dat deze instrumenten aanbiedt, toe- of afgenomen in de afgelopen jaren of gelijk gebleven?
35.	Hoe houden de leden van het arrangement onderling toezicht op het nakomen van de gemaakte afspraken? Verwacht u snel een nieuw arrangement?
36.	Kunt u een percentage geven van het aantal ekv's waarbij de premie kostendekkend is? Hoe doet Nederland het in vergelijking met andere landen uit het agreement wat betreft kostendekkendheid? Kunt u aangeven of er in andere landen ook sprake is van overschotten?
37.	Kunt u uitleggen wat bedoeld wordt met het financieren van klimaatdoelstellingen «zonder dat vooraf precies vaststaat hoe groot de Nederlandse component in een project precies zal zijn»? Hoe verhoudt dit zich tot de eigenlijke doelstellingen van ekv's?
38.	Hoe zet u in op projecten die een bijdrage leveren aan het bereiken van klimaatdoelstellingen? Welke risico's moeten er bij deze projecten worden verzekerd? Zijn dit soortgelijk risico's als bij andere projecten of zijn deze groter/kleiner? Waar zitten de verschillen met andere projecten?
39.	Kunt u toelichten hoe u zal bekijken of u de productenportefeuille zal opschonen door niet of nauwelijks gebruikte producten niet langer aan te bieden? Wanneer gaat dit gebeuren? En om welke producten gaat dit?
40.	Bedoelt de Staatssecretaris met de zinsnede «Vanuit de noodzaak van het bereiken van een internationaal gelijkwaardig speelveld moet Nederland dan ook wel ekv aanbieden», dat vanuit de Nederlandse Staat zelf een ekv moet worden aangeboden?

Nr	Vraag
41.	Wanneer denkt u te kunnen zeggen of de regression discontinuity-techniek bruikbaar is voor het onderzoek naar de doelmatigheid van ekv?
42.	Waarom gaat de beleidsdoorlichting vooral uit van publicaties van exportkredietverzekeraars en worden kritische studies naar de effecten van ekv's niet meegenomen?
43.	In de beleidsdoorlichting wordt bij herhaling gemeld dat de kern van het MVO beleid erop is gericht te waarborgen dat transacties niet in verzekering worden genomen indien ze een «per saldo negatief effect hebben op milieu, sociale omstandigheden of mensenrechten» (p. 3, 28, 63, 64, 65, 81), waarbij er wordt gerefereerd aan een drietal projecten – havenbedrijf Suape, Suezkanaal, Oekraïens kippenbedrijf (p. 74) – waarvan wordt gezegd dat gebleken is dat de exporteurs niets te verwijten valt. Echter signaleert milieu en mensenrechtenorganisatie Both ENDS wel degelijk een serieus negatief saldo voor alle drie de projecten. Deelt u de mening dat het oordeel over Suape in de beleidsdoorlichting voorbarig en ongefundeerd is aangezien er nog een klachtenprocedure in relatie tot de toepassing van de OESO-richtlijnen bij het Braziliaanse NCP loopt, en kunt u ook ingaan op hoe u dat ziet voor de andere twee projecten?
44.	Welk gedeelte van de uitbetalingen van ekv's vindt haar oorsprong in commerciële risico's en welke in politieke risico's?
45.	Hoe wordt voorkomen dat, omdat exportkredietverzekeraars alleen een kostendekkende premie vragen, private aanbieders niet in staat zullen zijn om tegen dezelfde kosten een verzekering aan te bieden en er zo «crowding out» van private verzekeringen door publieke verzekeringen plaatsvindt? Biedt de risicodracht alleen hiervoor voldoende waarborgen?
46.	Hoe rijmt u het risico op «politieke selectie van projecten in plaats van zuiver economische» met het strenger dan internationaal afgesproken toepassen van milieu en sociale eisen?
47.	Wat is er voor nodig om Griekenland uit de «D-categorie» te halen?
48.	Hoe vaak voerde Nederland transacties uit buiten de standaard bandbreedte? Hoe vaak hebben andere landen transacties buiten de standaard bandbreedte uitgevoerd?
49.	Welke uitzonderingen bestaan op de praktijk van het toetsen van kortlopende projecten aan de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen?
50.	Hoeveel projecten met een korte krediettermijn die in aanmerking kwamen voor een ekv zijn sinds 2010 getoetst aan de hand van de OESO-richtlijnen en hoeveel van deze projecten hebben op basis van deze toets geen ekv gekregen? Hoeveel projecten zijn uiteindelijk vanwege het concurrentienadeel niet getoetst aan de hand van de OESO-richtlijnen?
51.	Hebben alle ontvangers van een ekv verklaard de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen te onderschrijven? Zo nee, hoeveel bedrijven hebben die niet gedaan en hoe is gepoogd hen te overreden dit toch te doen?

Nr	Vraag
52.	De beleidsdoorlichting maakt geen melding van het vereiste dat afnemers van een ekv polis moeten verklaren bekend te zijn met de OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen en zich te zullen inspannen deze richtlijnen naar vermogen toe te passen, kunt u dat verklaren? In een onlangs in opdracht van het NCP door de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) uitgevoerde studie naar de bekendheid van beursgenoteerde Nederlandse ondernemingen met de OESO-Richtlijnen blijkt dat vier beursgenoteerde bedrijven en één beursgenoteerde bank – Boskalis, Imtech, Nutreco, Philips, en de ING – die in de achterliggende periode meerdere ekv-polissen hebben ontvangen publiekelijk verklaren deze richtlijnen niet te volgen, hoe beoordeelt u dat? Deelt u de mening dat de verklaring die aanvragers van een ekv hierover afgeven niet effectief is? Zo ja, hoe gaat u dit verbeteren? Zo nee, waarom niet?
53.	Worden de MVO-voorwaarden waaronder de ekv wordt toegekend opgenomen in de polisvoorwaarden voor de verzekering?
54.	Een essentieel knelpunt is dat de ekv bij verwijten achteraf in de praktijk met lege handen staat, omdat MVO-voorwaarden niet in de verzekeringspolissen zijn opgenomen. Wat waren uw afwegingen om MVO-voorwaarden niet in de verzekeringspolis op te nemen? Deelt u de visie dat het opnemen van MVO-voorwaarden in de verzekeringspolis de ekv ervoor kan zorgen dat MVO-risico's door de afnemers van ekv's serieus worden genomen, en de noodzakelijke voorzorgsmaatregelen worden vormgegeven? Zo nee, waarom niet, en zo ja, op welke wijze wilt u dat in de toekomst vormgeven?
55.	Wie beslist of een kortlopend project waarbij geen MVO-toets wordt toegepast toch een ekv krijgt toegekend?
56.	Kan het krachtenveld voor het Nederlands streven naar de strengere toepassing van MVO-normen worden geschetst?
57.	In welke mate past Atradius DSB zelf due diligence toe bij het toekennen van een ekv?
58.	Welke initiatieven lopen er om de berekeningssystematiek tussen Europese landen verder te harmoniseren om zodoende een race to the bottom verder te voorkomen?
59.	Welke raakvlakken zijn er in het kader van de ontwikkeling naar «broad supporter» met het werk van FMO? Welke raakvlakken zijn er met het werk van RVO?
60.	Het Nederlandse minimale bestandsdeel is versoepeld; waar stond het eerst op? Hoe verhoudt zich dat percentage tot andere landen? Kan dit gevolgen hebben voor de bijdrage aan de Nederlandse economie van de ekv, bijvoorbeeld voor het MKB?
61.	Welke sectoren maken het meest gebruik van de liquiditeitsverruimende instrumenten? Kunt u aangeven welk percentage hiervan naar het MKB is gegaan? Op welke manieren wordt het gebruik van deze faciliteiten gestimuleerd onder het MKB?
62.	Hoe verhoudt het aantal verstrekte polissen in de periode 2010–2014 zich tot de aantallen die door Atradius DSB in haar jaaroverzichten (476) en transactieoverzichten (314) vermeldt en waardoor worden deze verschillen verklaard?
63.	Welke rol speelt de ekv voor de olie- en gassector en hoe verhoudt deze zich tot het in Parijs gesloten klimaatakkoord?
64.	Gaat u het beleid van Atradius DSB inzake de olie- en gassector wijzigen naar aanleiding van de klimaatdoelstellingen?
65.	Welke mogelijkheden bestaan voor externen om inzicht te krijgen in de ekv-voorwaarden die van toepassing zijn op bepaalde transacties?

Nr	Vraag
66.	De door het CBS onderzochte jaren betreffen de jaren in de economische crisis of jaren met lage groei. Wat zijn uw verwachtingen voor de toegevoegde waarde van de ekv in jaren dat de groei hoger ligt?
67.	Ziet u nog mogelijkheden om de additionaliteit van de ekv te verhogen?
68.	Wat zouden de effecten zijn als het «eigen risico» binnen de ekv verhoogd wordt? Dat wil zeggen dat ondernemers zelf voor een groter gedeelte van het hoofdelijke bedrag garant staan. Zou dit nog een bezuiniging van 20% opleveren?
69.	Hoe verhoudt de grote vertegenwoordiging van de olie- en gassector in de portefeuille van Atradius DSB zich tot het voornemen om te onderzoeken hoe projecten die kunnen bijdragen aan het bereiken van de klimaatdoelstellingen te verzekeren zonder dat vooraf vaststaat hoe groot de Nederlandse component zal zijn?
70.	Op welke wijze heeft Nederland besloten haar ekv meer als een «broad supporter» in te zetten en op welke wijze is de Kamer hierover geïnformeerd?
71.	Welke leden hebben zitting in de Rijkscommissie voor export-, import- en investeringsgaranties en welke van hen zijn afkomstig uit het maatschappelijk middenveld?
72.	De Rijkscommissie voor export-, import- en investeringsgaranties speelt een belangrijke rol bij het vormgeven van nieuw beleid in het kader van de ekv. MVO is een belangrijke hoeksteen van de ondersteuning van de private sector, bent u in dat kader bereid vertegenwoordigers van andere belangengroepen – zoals vakbonden en maatschappelijke organisaties – in de Rijkscommissie op te nemen? Zo nee, waarom niet?
73.	Wat is uw reactie op de opmerking van de onafhankelijke deskundige dat de formulering van de toegevoegde waarde van de ekv voorzichtiger had gekund?
74.	Hoe reageert de Staatssecretaris op de derde kanttekening van de onafhankelijke deskundige?